

VIZUALITA PETRA VELKOBORSKÉHO

Hlavní letošní výstava v jindřichohradeckém Muzeu fotografie a moderních obrazových médií nepostrádá podmanivost. Nabízí více než stovku prací Petra Velkoborského a je tedy reprezentativní vizitkou tvůrce.

text **Josef Moucha** • foto **Petr Velkoborský**

Kurátorem retrospektivy je fotograf František Nárovec, úspěšně těžící z dlouhodobých příprav. Před osmi lety představil Petra Velkoborského (1938) v Českých Budějovicích kolekcí „Chvála neostroiti“, načež sepsal jeho monografii a završil tak bakalářské studium Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě (2008). Spolu s konfesí autora ve své práci soustředil poznatky o klíčových křižovatkách Velkoborského životní dráhy.

Kariérní postup

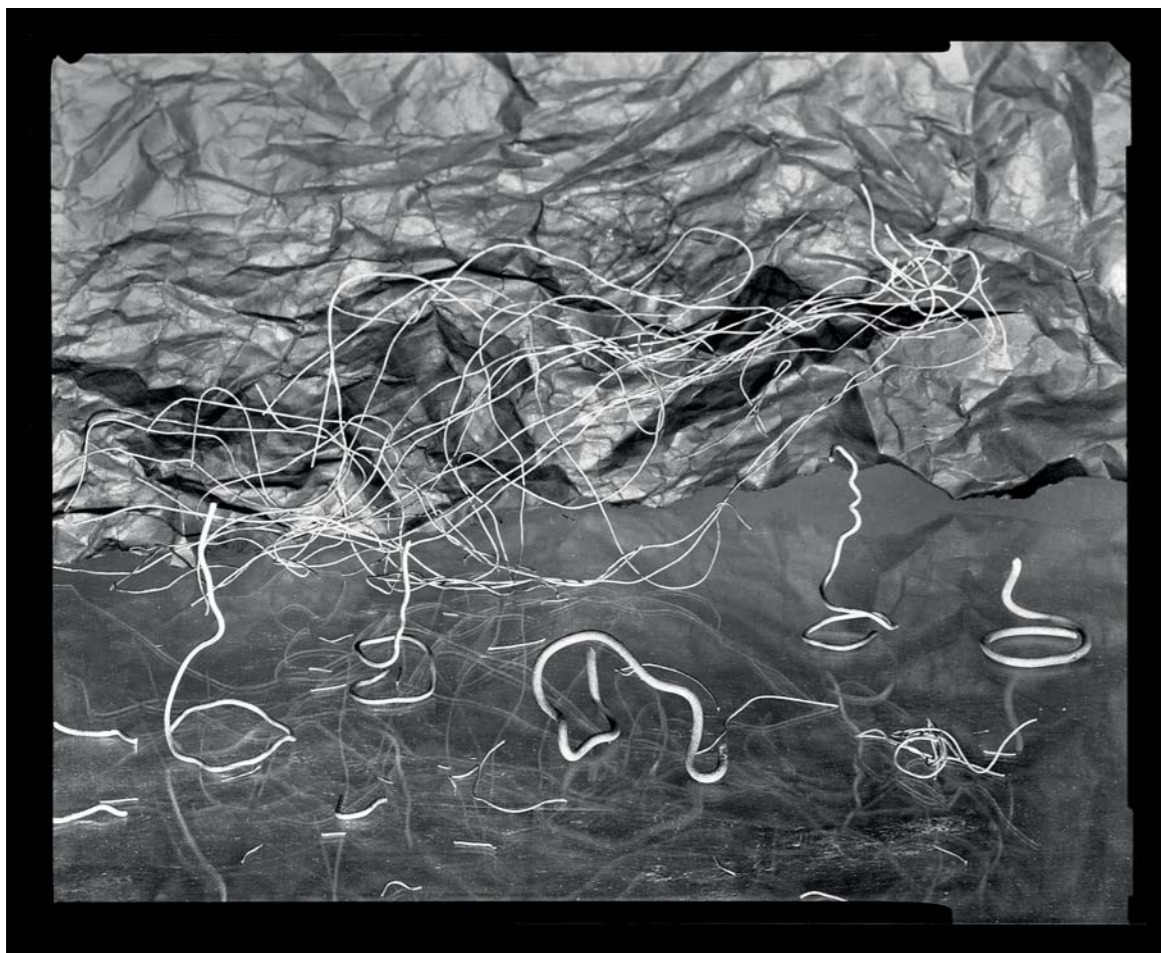
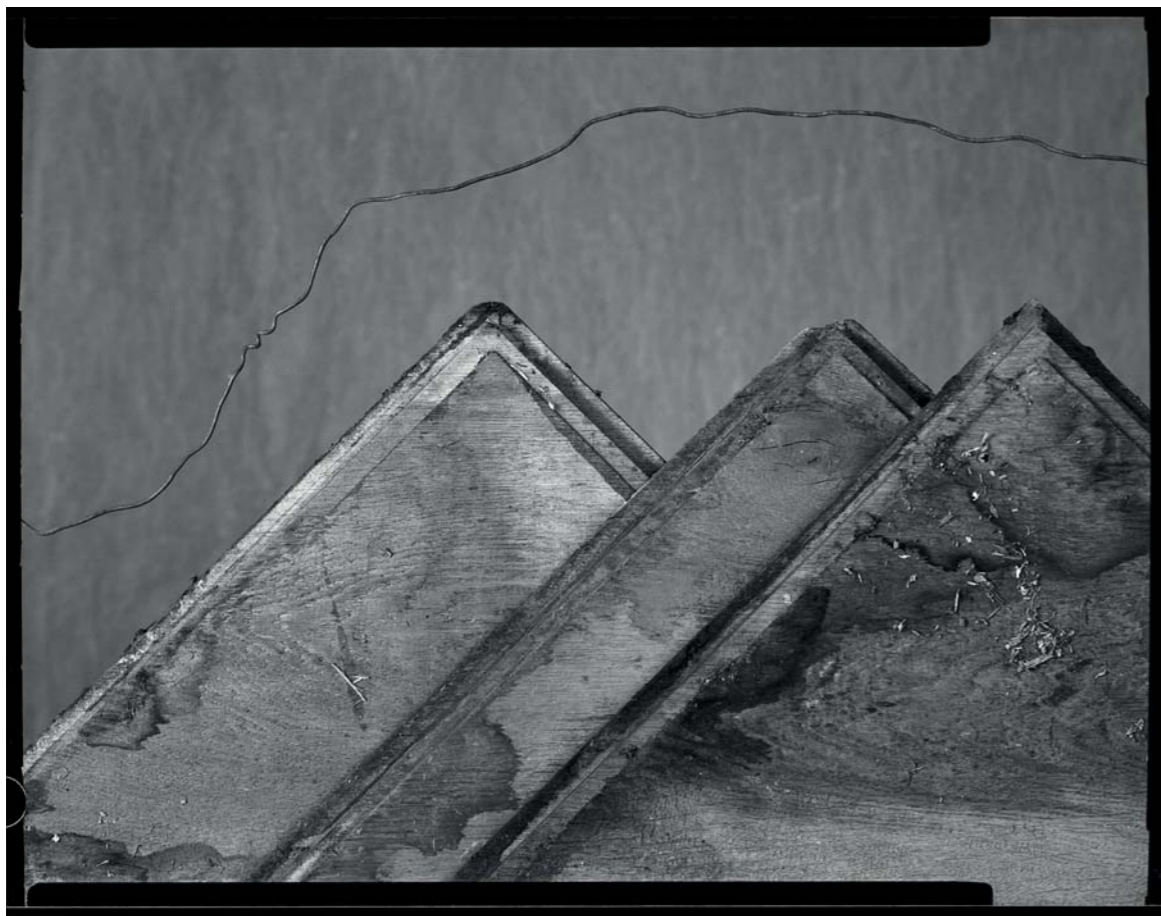
Petr Velkoborský sice fotografoval od mládí, a to po matčině vzoru, vystudoval však Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy (1961) a čtvrt století působil jako badatel Geofyzikálního ústavu Československé akademie věd. Zabýval se například metodikou matematického zkoumání Země na základě měření gravitačního pole planety. Intelektuální kruhy ho zprvu stimulovaly, jakmile se však nesmířil s okupací domoviny sovětskými vojsky, odstředilo ho pragmatické prostředí přírodovědy na vedlejší kolej. Ačkoli si zvýšil kvalifikaci a od začátku 70. let se mohl honosit titulem doktora přírodních věd, přišel o příležitosti k terénním výzkumům. O to více si pak zakládal na fotografování, a proto posléze vystudoval Institut výtvarné fotografie Svazu českých fotografů (1988) a proměnil se v oborového pedagoga. Po celou dekádu učil na Střední průmyslové škole grafické v Praze, ale nejen tam. Od roku 1990 působil i v opavském Institutu tvůrčí fotografie a nějaký čas též v ateliéru fotografie pražské Vysoké školy uměleckoprůmyslové (2000–2008). →

Strach z nemoci, 1997

*Stává se,
že obrázku přijdu
na chuť až po letech*

”

Leden byl dlouhý a smutný, 1995

Hodina psů, 1997

Základní škola pro nevidomé, 1987

Velkoborského vyznání

„Od mých patnácti let, kdy jsem se poprvé setkal s fotografií, mě toto médium fascinuje. Mám pocit, že na klasickém černobílém procesu mohu stále ještě něco objevovat. Vždycky jsem se snažil zachytit běh života, atmosféru doby; do dneška se marně pokouším zastavit čas, nebo jej alespoň zpomalit tím, že fotografuji svůj život a všechno okolo. Je to samozřejmě naprosto chimérická představa, čas se nedá zastavit, ale přesto to dělám stále dál a dál... Další důvod, který souvisí i s tím, proč jsem opustil dráhu vědeckého pracovníka a věnoval se fotografii, je ten, že fotografie je výsostně kreativní. Každým zmáčknutím spouště vzniká něco nového, neopakovatelného. To sice ve vědě taky může být, ale je to skutečně jen případ špičkových vědců, jako byli kupříkladu Planck, Newton, Einstein a další. Ti ostatní zpravidla rozpracovávají myšlenky a nápady velkých génů, zatímco i prostý fotoamatér vytváří pořád něco nového. Čtvrtý důvod je ten, že se snažím vytvořit něco krásného, udělat nějaký výtvarný artefakt. Pro mě je fotografie hlavně vizuální záležitost. Nevkládám do ní žádný velký koncept, ani jakýkoli jiný program. Když vytáhnu z vody fotografii, která splňuje moje přání a estetické požadavky, je to pocit uspokojení, někdy dokonce i drobné euforie. Občas se ale stává, že nějakému obrázku přijdu na chuť až po letech.“

Volba reprodukcí

Fotografie k článku naznačují velký a zároveň vleklý problém, protiklad popisnosti a obrazovosti média. Velkoborského vývoj

jednak dobře ilustruje oba póly, jednak naznačuje rozkmit poloh, do nichž fotografování zasahuje. Sama tvůrčí orientace autora a s jeho původní profesí, nicméně nejde tu ani tak o mimoběžnost žánrů, jimiž se postupně zabýval. Momentky, krajiny či portréty lze dělat jak věcně, tak imaginativně, a obě polohy mohou probíjet natolik, až jsou k nerozeznání spečeny.

Ukázka z dokumentární série „Základní škola pro nevidomé“ odkazuje k roku 1987, kdy Velkoborský vycházel vstříc pedagogickému sboru Institutu výtvarné fotografie. Ohnisky zájmu tu byly osobité vidění a cit pro fotogenii. Optická jakost dovoluje postavit invenčně zahlédnuté postřehy vedle kreací typu „Vzpomínka na Sovinec“ nebo „Černé jezero“, které pod dojmem návštěv uvedených lokalit konstruoval dodatečně. Jakkoli jde o netradičně pojatá zátiší, díky zdánlivě nahodilým rekvizitám a jakoby jen zkusmo nahozeným kompozicím působí živě. Platí to vlastně i pro pasáž, kde návštěvníci procházejí monumentální „Křížovou cestou“, která tím kupodivu nepřichází do duchovního rozměru. ○

PETR VELKOBORSKÝ FOTOGRAFIE

Kurátor: František Nárovec
Muzeum fotografie a moderních obrazových médií, Jindřichův Hradec
Otevřeno: 13. 4. – 31. 12. 2014
www.mfmom.cz

